

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XVII. De effectu Eucharistiæ, & de præparatione ad Communionem:
sententiæ hæreticorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

proferri potest: sed contra in summis etiam necessitatibus constat Catholicos caruisse potius Eucharistia, quam ut eam non sacerdos conficere auderet. Scribit THEODORETUS lib. 4. historiae, cap. 12. cum Valens Imperator Arianus omnes sacerdotes passim à suis sedibus exturbaret, zelo Dei motum Eusebium Episcopum Samosatenum militari habitu peragrare illa omnia loca, & clam ordinasse in variis locis Presbyteros, & Diaconos, ut populi Sacramentis non carerent. AVGVSTINVS in epist. 180. ad Honoratum, scribit tempore belli non debere deserere plebes à clericis, etiam si periculum vitae immineret: ne desint, qui Sacramenta ministrent, sine quibus non evitatur mors aeterna. Scribit quoque EPIPHANIVS in epist. ad Ioannem Hierosolymitanum, se necessitate compulsum ordinasse presbyterum quendam in Monasterio sancti Hieronymi, quod duo presbyteri, qui in eo monasterio erant, ob nimiam humilitatem Eucharistiam conficere non auderent. Ex quibus exemplis manifestè colligitur, falsum esse, quod Lutherus docet, posse in certis casibus quoscunque homines consecrare Eucharistiam.

HIS ADDE antiquissimos Ecclesiae ritus. Nam PRIMO, imperabatur omnibus altaris ministris perpetua continentia, idque ex Apostolorum doctrina, ut habet Concilium II. Carthaginense, can. 2.

SECUNDO prohibebantur laici tangere, vel servare sacra vasa, ubi conficitur Eucharistia: ut praeter alia testimonia, patet ex epistola Synodi Alexandrinae in Apologia 2. Athanasij contra Arianos, ubi probant calicem quendam non fuisse sacrum, quia servabatur in domo laici hominis. Et Nazianzenus in oratione contra Arianos, & de seipso, mysterij vasa populo ad tangendum prohibita esse dicit.

CAPVT XVII.

*De effectu Eucharistiae, & de preparatione ad
Communionem: sententia haeeticorum.*

VAESTIO de effectu Eucharistiae aded coniuncta est cum quaestione de praeparatione ad Communionem, praesertim ex sententia adversariorum, ut nullo modo separari queant. Nos igitur
PRIMUM

PRIMUM fideliter referemus quid aduersarij de vtraque questione sentiant. DEINDE explicabimus, & probabimus veritatem. TERTIO soluemus eorum obiectiones. QUARTO addemus aliquid de preparatione minus principali.

Quod igitur ad PRIMUM attinet, Lutherus nouorum peccatorum in perniciem multorum millium animarum seminator, tria docuit. PRIMO, effectum primum Sacramenti Eucharistie esse remissionem mortalium peccatorum. SECUNDO, non requiri ad dignam preparationem Communionis, vt quis non sit sibi conscius peccati mortalis, immo quod plurimum, & maiorum sibi conscius est, eò esse aptiorem ad Eucharistiam. TERTIO, ad preparationem Eucharistie non requiri, vt quis per confessionem, & poenitentiam à peccatis iustificetur, sed satis esse fidem, qua certò credat sibi in eo Sacramento omnia peccata esse remittenda.

Hanc esse Lutheri sententiam patet ex multis eius testimoniis. In concione de digna preparatione ad Sacramentum Eucharistie, habita anno M. D. XVIII. *Optima, inquit, dispositio est, non nisi ea, qua pessimè es dispositus. Et è contrariò tunc pessimè es dispositus, quando optime es dispositus.* Exprobat, quia Christus etiam in hoc Sacramento non venit vocare iustos, sed peccatores: & ibidem suadet poenitentiam non agere ante Communionem, sed postea. Ibidem dicit esse perniciosum errorem, si quis accedat nixus ea fiducia, quòd sit confessus, & quòd non sit sibi conscius peccati, & quòd orationes, & alia præmiserit. Hos enim omnes dicit, in iudicium accipere corpus Domini, quia his præparationibus non fiunt puri, sed magis polluuntur; fiunt autem puri per fidem, quam dicit esse solam, & summam dispositionem. Similia habet in concione de Confessione & Eucharistia, habita anno M. D. XIX. vbi dicit, illum esse aptissimum ad Communionem, qui in fœda crimina prolapsus est, quæ malè afficiunt animum. In lib. de captiu. Babyl. cap. de Eucharistia, edito anno M. D. XX. *Concludimus, inquit, ex omnibus his, quibusnam Messa parata sit, Et qui digne communicent; nempe soli illi, qui tristes, afflictas, perturbatas, confusas, Et erroneas habent conscientias. Nam Verbum diuinæ promissionis huius Sacramenti, cum exhibeat remissionem peccatorum, securè accedit, quicumque peccatorum suorum vexatur, sine morsu, sine irritatione.*

Est autem hic obiter NOTANDVM, intra paucas lineas apertissimam contradictionem inueniri in verbis Lutheri: nam paulò infra, id est, in vltimis verbis illius capituli, sic habet: *Fides sola est pax conscientia, infidelitas sola, turbatio conscientia.* Hac ille. & tamen ibidem in medio sententiarum allegatarum, hortatur Christianos, vt cum fide indubitata accedant. Quæ sanè nullo modo cohærent. Nam si illi soli dignè accedunt, qui habent turbatam conscientiam, & sola infidelitas turbatio conscientia est; ergo soli illi dignè accedunt, qui carent fide; qui enim fidem habent, pacatam (vt ipse dicit) conscientiam habent, non perturbatam. Viderit ergo ipse, quomodo & cum fide, & cum infidelitate, cum pacata, & cum turbata conscientia accedendum sit.

In libro de abroganda Missa, edito anno XXI. docet, furorem esse præparatoris confessionibus, & orationibus se mundos reddere ante Communionem, cum non debeant accedere, nisi qui egent remissione peccatorum. In tractatu de Communionem populi, edito anno M. D. XXIII. docet, non debere admitti ad Communionem, nisi eos, qui dicunt se accedere, quia vexantur conscientia peccati mortalis. Quo testimonio Lutherus B. Virginem, & omnes Apostolos post acceptum Spiritum sanctum excommunicauit: neque enim isti dicere poterant, se vexari conscientia peccati mortalis. In serm. de Eucharistia, habito anno M. D. XXVI. dicit, illum esse apertissimum ad communicandum, qui antè & retrò est peccatis contaminatissimus: & sine peccatis mortalibus nullum debere accedere. Denique similia habet in lib. contra articulos Louanienfes, edito anno M. D. XLV. paulò ante vitæ ipsius finem. Atque hæc de Lutheri sententia.

Martinus Kemnitiuſ in secunda parte Examinis, sessione 13. cap. 2. & 7. admitit, & propugnat pro viribus primum Lutheri pronunciatum, effectum primarium Eucharistia esse remissionem peccatorum mortalium. Alia duo non solum non apertè affirmat, sed potius contrarium, saltem quoad modum loquendi, docet. Vult enim requiri ad dignam præparationem Eucharistia penitentiam, & propositum non peccandi: & addit etiam, apud suos in more positum esse, vt prius examinentur, & absoluantur, qui accessuri sunt ad Communionem. Quod habetur quoque in Confessione Augustana, cap. de Confessione, & cap. de Missa, vbi dicit, nemi-

nem se admittere ad Communionem, nisi antea discultum, & absolutum.

SED (vt mox videbimus) doctrina ista Kemnitij ipsa secum pugnat: nec enim vlllo modo ista coherere possunt, vt Eucharistia accipiatur ad remissionem mortalium peccatorum, & tamen nemo accedere permittatur, nisi prius a peccatis fuerit absolutus.

Addit Kemnitius, se non negare alios esse etiam effectus Eucharistiae, vt quod animam nutriat, roboret, & omnia Christi bona illi communicet: & inde queritur de Concilio Tridentino, quod can. 5. damnet Lutheranos, quasi sentiant, nullum esse alium effectum Communionis, nisi remissionem peccatorum.

SED immeritò Kemnitius conqueritur. Nam Concilium can. 5. neque Lutheranos nominat; & sub distinctione loquitur: Hæc enim sunt verba Concilij: *Si quis dixerit, vel præcipuum fructum sanctissima Eucharistia esse remissionem peccatorum, & ex ea non alios effectus prouenire, anathema sit.* Cum igitur Kemnitius solam priorem partem huius canonis contra se esse fateatur, accipiat quod suum est, & reliquum dimittat aliis.

Multa præterea pro more suo mendacia admiscet Kemnitius, quæ longum esset referre. Vnum tantum quam breuissimè annotabo, quod est in Examine cap. 2. pag. 359. vbi dicit Catholicos ita diuidere gratiam iustificationis inter Missæ sacrificium, & sumptionem Eucharistiae, vt Missæ sacrificio tribuant ex opere operato remissionem peccatorum mortalium sine vlllo negotio vel periculo peccatoris, cui sit illa remissio: sumptioni Eucharistiae tribuant solum remissionem venialium, & eam non sine magno periculo sumentis, qui nisi purus accesserit, in iudicium sumet. Atque hinc fieri dicit, vt homines apud Catholicos retrahantur à Communionem, & alliciantur ad emendas Missas.

SED hoc impudentissimum est mendacium. Nullus enim Catholicorum vnquam scripsit, sacrificium Missæ ex opere operato remittere peccata mortalia sine vlllo negotio peccatoris, nec vllus in Ecclesia est vsus petendi, nedum emendandi Missas pro remissione peccatorum. Immò multò amplius tribuimus sumptioni Eucharistiae, quam dicimus ex opere operato conferre gratiam gratam facientem; quam sacrificio Missæ,

Misse, ut pro peccatore aliquo offertur, quod solum docemus impetrare peccatori aliquod speciale auxilium, quo is paulatim ad mentem redeat, & non sine ullo negotio, ut Kemnitius mentitur, sed per veram contritionem, confessionem, & satisfactionem ad remissionem peccatorum tandem perveniat.

Ioannes Calvinus lib. 4. Instit. cap. 17. §. 40. 41. & 42. multa dicit, quæ videntur inter se omninò pugnare, & ob quæ non eodem modo ab omnibus accipitur Calvini sententia. Nam §. 40. sic ait: *Cibus hic spiritualis, si in animam inciderit malitia, nequitiaque polluatam, maiore illam ruina precipitat.* Hæc ille. Vbi videtur negare, quod Lutherani dicunt, per Eucharistiam remitti peccata mortalia, & requirere cum Catholicis, ut homo antè per pœnitentiam iustificetur, quàm ad Sacramentum accedat. Præterea §. 42. dicit requiri fidem, & charitatem ad dignam sumptionem Eucharistiæ, & reprehendit quosdam, quòd requirant fidem, & charitatem nimis perfectam, & absolutam, cui nihil addi potest: quos dicit errare nò in re, sed in modo. Itaq; in his duobus locis videtur Calvinus cum Catholicis sentire. Quos autem reprehendit Calvinus, quòd requirant perfectissimam fidem, & charitatem, ij non sunt Catholici, sed Anabaptistæ. Nam de Anabaptistis refert Augustinus Marloratus in expositione, quam ex variis scriptoribus collegit in cap. 11. prioris ad Corinth. eos ante Communionem protestari, se habere tantam charitatem, quantum habuit Christus in cruce pendens.

Porro idem Calvinus, §. 41. apertè Catholicos reprehendit, quòd requirant ad dignam præparationem, ut homo sit in statu gratiæ: & in statu gratiæ esse definiant, purum, ac purgatum esse ab omni peccato. Et §. 42. apertissimè testatur, Eucharistiam remittere peccata mortalia, & nisi peccata adsint, frustra sumi, ut Lutherus dicebat: *Meminerimus, inquit, has sacras epulas aegrotis esse pharmacum, peccatoribus solatium, pauperibus largitionem; quæ sanis, iustis, & divitibus, si qui reperiri possent, nullum adferrent opera precii.* Et infra: *Cum in vitam derur, intelligimus nos sine ipso in nobis plane mortuos esse.* Hæc ille.

Quæ duo Calvini pronunciata secundum veram Theologiam inter se manifestè pugnant. Nam animam non esse pollutam nequitia, & habere fidem, & charitatem; quæ in primo

pronunciato Calvinus requirit, hominem sine dubio iustum, viuum, & sanum constituunt: & tamen in secundo pronunciato requirit idem Calvinus, vt homo non sit iustus, sed peccator; non sanus, sed ægrotus; non viuus, sed mortuus; & alioqui nihil ei prodesse dicit Eucharistiam. Sed quamuis hæc iter se pugnent, secundum principia veræ Theologiæ: tamen secundum principia ipsius aliquo modo coherent. Nam cum dicit, animam non debere esse pollutam, sed fide & charitate præditam, significat, vt ipse se exponit, nõ debere habere propositum peccandi, seu perseuerandi in peccato, sed desiderium potius bene viuendi, & fiduciam remissionis. Quare simul est homo immundus, & mortuus, quia reuera peccata mortalia habet; & erit tamen nõ immundus, quia non habet affectum, nec propositum permanendi in illis.

Iam verò Catholica Ecclesia in Concilio Tridentino, sess. 13. cap. 2. & 7. & can. 5. & 11. duo docet. PRIMO, effectum Eucharistiæ præcipuum non esse remissionem peccatorum mortalium, sed nutritionem animæ, & præseruationem à peccatis, & alia quæ sequuntur ex augmento gratiæ, & charitatis, quam secum adfert hoc Sacramentum. SECUNDO docet, præparationem ad Eucharistiam non esse solam fidem, sed veram penitentiam, & confessionem peccatorum, si quis post Baptismum in peccata mortalia lapsus sit.

Et quia de aliis effectibus Eucharistiæ conueniunt nobiscum aduersarij, vt Kemnitijs fatetur, tota quæstio ad hunc vnum articulum reuocatur; Vtrum Sacramentum Eucharistiæ exhibeat remissionem peccatorum mortalium, quorum homo conscientiam habet: siue (& est idem) Vtrum ad dignè communicandum requiratur, vt homo nõ habeat conscientiam peccati mortalis. Catholici enim omnes docent, Eucharistiam non remittere eiusmodi peccata, quorum homo conscientiam habet, & ided requiri vt antea purgentur. Hæretici autem contrariũ sentiunt: nec possunt aliter sentire, si sequi velint principia suæ doctrinæ. Nam illi non agnoscunt aliam iustificationem, quàm remissionem peccatorum: non enim volunt infundi gratiam, quæ hominem re ipsa iustum coram Deo, vel iustiore efficiat. Volunt autem Sacramenta omnia esse instrumenta iustificationis; quare coguntur dicere, Sacramenta omnia remittere peccata, eumq; esse proprium illorum effectum.